

Jaargang 30 nr.59

april 2024

Nieuws over Oud

Carnaval : 55 jaar

Boerenbedrijf toen en nu

Column

Penningmeester

Voor paal staan (3)

De eerste Nieuwhoff

Een Tiffany-lamp

Twee gemeentes

Tentoonstellingen 2024

In dit nummer...

Alaaf

Deze 'ingreep' is tot op heden uiterst succesvol gebleken.

p.4

Boer

Wat je met oliedruk kunt doen, moet je met bloeddruk niet willen doen.

p.6

Foto omslag: Gerard van der Werf,
Prins Gardius de Eerste -
eerste prins der Platneuzen

Lamp

Onder de aangeboden lamp
vond ik het certificaat terug:
3/50 stond er op

p.17

Nieuws over Oud

Door de medewerking van (oud-)Schalkwijkers en Tull en 't Waalers zijn we er in geslaagd om weer een gevarieerd nummer van *Nieuws over Oud* te maken. Deze keer opnieuw zowel over de oude als de 'recente' geschiedenis.

De voorbereiding voor het jubileumnummer van oktober 2024 is al gestart. Uw stukjes voor *Nieuws over Oud* zijn daarom zeer welkom! Bel (06 - 22 56 29 96) of mail naar de redactie via info@museuminschalkwijk.nl. Graag insturen vóór 15 augustus.

Wij zijn altijd bereid om u te helpen met het maken van "een stukje". Wilt u het verhaal liever aan ons vertellen dan opschrijven? Dat kan ook!

Over het museum

Op 28 april is de tentoonstelling over 55 jaar Platneuzen de laatste keer te zien. Wat we dit jaar verder van plan zijn leest u in het stukje "Tentoonstellingen 2024".

Paar keer meehelpen

We zijn nog steeds op zoek naar mensen die onze vaste kern willen versterken door af en toe mee te helpen. Kennis van de geschiedenis van Schalkwijk en Tull en 't Waal is niet nodig. Die kennis krijgt u al doende.

Van onze penningmeester

In 2024 is de jaarlijkse bijdrage gelijk aan die van 2023. Daarom nu het verzoek om die bijdrage (€ 15,00) te betalen. Zie ook de mededeling van de penningmeester elders in dit blad. Gebruik voor uw adreswijzigingen het nieuwe mailadres van onze administratie: schalkwijks.museum.adm.@outlook.com. Graag met vermelding van uw nieuwe en oude adres.

En verder...

Carnaval : 55 jaar	4
Boerenbedrijf toen en nu	6
Column	11
Penningmeester	12
Voor paal staan (3)	13
De eerste Nieuwhoff	14
Een Tiffany-lamp	17
Twee gemeentes	18
Tentoonstellingen 2024	20

Carnaval: 55 jaar

Ben van der Werf

Het was Piet Kool die in 1967 een aantal Schalkwijkers benaderde met de vraag een feestavond in het Wapen van Schalkwijk te organiseren. De opbrengst voor de nog te bouwen sporthal in Schalkwijk viel wat tegen, maar Sporthalprins Gerard van der Werf kreeg met zijn Raad van Acht de smaak zó te pakken, dat er besloten werd om op 11 november 1968 een carnavalsvereniging op te richten. De vereniging kreeg de naam De Platneuzen, een verwijzing naar het nieuwsgierige karakter van Schalkwijkers.

Gradius de Eerste in 't Goy?

Ook in 't Goy speelde men met de gedachte een carnavalsvereniging op te richten. Het ontbrak echter aan de nodige kennis en ervaring. De Platneuzen hadden Toon(tje) Uyttewaal in de Raad. Hij wist als 'Braban-

der' hoe carnaval gevierd moest worden. Op verzoek van *De Laetste Stuyver* werden hulptroepen uit Schalkwijk ingevlogen. Zo maakte Prins Gradius met twee Raadsleden uit Schalkwijk voor één jaar deel uit van de Raad van Elf in 't Goy. Dat kon natuurlijk niet gelijktijdig en daarom werd carnaval in 't Goy het eerste jaar een week later gevierd.

Sporthalprins Gradius

Pieken en dalen

In de beginperiode wilde iedereen aan het carnaval 'ruiken'. Al gauw werd er van vrijdag tot en met dinsdag carnaval gevierd! Maar na een aantal jaren was het nieuwtje er wel vanaf en vertrokken Raadsleden weer net

Het logo van de Platneuzen, gemaakt door Willy Kruijssen

zo snel als zij gekomen waren. Om leegloop te voorkomen werden in 1974 de Senaat én de Hofdames opgericht. Vanaf 1982 kwam er een Jeugdraad en de Voorraad kwam vanaf 2002.

Ondanks deze verjonging nam het animo voor carnaval zodanig af, dat het aantal dagen carnaval geleidelijk aan teruggebracht werd tot *Drie Dolle Dagen Carnaval* (2010). Toen zelfs dat niet leidde tot 'een volle bak', werd in 2015-2016 besloten carnaval twee weken eerder dan het landelijke carnaval te gaan vieren. Deze 'ingreep' is tot op heden uiterst succesvol gebleken.

De oue garde

Van de oprichters van het eerste uur zijn er niet zo veel meer over. Velen zijn inmiddels overleden of genieten van hun oude dag. Ria Kruijssen, onlangs overleden, hield het nog het langst vol: maar liefst 55 jaar was zij actief lid van de Platneuzen. Terecht werd zij tot Vorstin benoemd.

Ria Kruijssen

Senaat van de Platneuzen in 2019

De tentoonstelling over de Platneuzen is voor de laatste maal te zien op zondag 28 april 2024.

<<

Dansmariekies Ciel(eke) Kool, Regina Goes, José Heijman, Tineke de Wit, Joke van der Werf en Marian van Rijn.

Boerenbedrijf toen en nu

deel (2)

Christ Essens

Antoon van der Gun vertelt

Op 10 september 2023 was het Open Monumentendag en kwamen Theo de Wit en Antoon van der Gun vertellen over het boerenleven van vroeger en nu. In het vorige nummer van Nieuws over Oud stonden enkele punten uit het verhaal van Theo vermeld. In dit artikel volgen enkele punten uit het verhaal van Antoon. Het complete verhaal van Antoon is te lang om hier op te nemen. Over sommige onderwerpen was het verhaal van Antoon net wat anders dan van Theo. Antoon denkt bijvoorbeeld anders over het integreren van natuur in zijn bedrijfsvoering: “Het blijft wel een bedrijf natuurlijk.”

Leven lang agrarisch

Antoon (in september 2023 64 jaar oud en deeltijdboer) wist zijn hele leven al dat hij boer wilde worden. Het juridische begin als zelfstandige is als Antoon pas 20 jaar oud is. Antoon vertelt: “Ik was 20 toen ik met mijn ouders bij de kantonrechter langs ging, want toen was volwassenheid pas bij je 21ste. Toen had je daar ‘beperkte handlichting’ voor nodig, zoals dat toen genoemd werd, om voor je 21ste een eigen bedrijf

te mogen hebben. Toen zijn mijn broer en ik samen, mijn broer was 9 jaar ouder dan ik, in januari 1980 samen de boerderij gaan doen die we van mijn ouders overgenomen hebben.

Dat hebben we vijf jaar gedaan, toen is hij naar Friesland gegaan met zijn vrouw.”

Oliedruk en bloeddruk

Als het gaat om de uitvoering van zwaar werk citeert Antoon regelmatig zijn vader. “Mijn

vader had altijd al de instelling ‘Wat je met oliedruk kunt doen, moet je met bloeddruk niet willen doen.’ Wat je met machines kunt doen, waarom zou je daar dan handkracht aan besteden.

Hij was dus met techniek vooruitstrevend. Hij was altijd een liefhebber van paarden. Maar ondanks dat hij paardenliefhebber was, had hij al samen met een broer die aan de Lekdijk boerde, een Lanz Bulldog gekocht. Liggende één-cilinder. Je

Boerderij Grijpestijn

moest de kop van de cilinder met een petroleumbrander eerst heet stoken. Je moest het stuur er afhalen en dan aan de zijkant tegen de compressie ingooien en hem vervolgens door de compressie heen slaan zodat hij aansloeg. Voep voep voep.”

Het boerenbedrijf

Het boerenbedrijf van de vader van Anton was een gemengd bedrijf, met ook nog een stukje fruit erbij, buiten de kippen, de varkens en de koeien. “Mijn vader was een echte koeienboer. Het aantal koeien werd langzaam uitgebreid.

Het fruit ging er als eerste uit. Er was op een keer varkenspest uitgebroken toen mochten er in de varkensstallen een half jaar lang geen varkens gehouden worden. Toen ging hij kuikens houden, om te mesten.

Hij heeft altijd gezegd: ‘Ik heb in die oude schuren geleerd hoe het niet moest.’ Toen bouwde hij een schuur van 12 meter breed en 25 meter lang. Met een

zijhoogte van 1 meter 50, want de kippen hebben maar 30, 35 centimeter nodig.

De overheid wilde de boer toen heel erg stimuleren. De boeren hoefden zich toen niet bezig te houden met de afzet van de producten, die moesten produceren. Zo snel mogelijk, zo veel mogelijk, zo goedkoop mogelijk. Dus daar werd nogal wat subsidie in gestoken. Dus het ene jaar stond er een schuur van 25 meter lang en 12 meter breed. Het jaar daarop werd er nog zo’n stuk van 25 meter aangebouwd. Dat had toen, omdat de subsidieregeling zo in elkaar zat, als gevolg dat het jaar daarop de schuur van 50 meter naar 100 meter uitgebreid werd. Die was toen dus 12 meter breed en 100 meter lang en daar konden 25.000 kuikens in.

Maar, toen het eerste stuk er stond, toen had mijn vader er een bulksilo neer laten zetten. Zo’n ronde silo waar het voer ingeblazen werd. Met de voerleverancier die hij toen had

was hij om tafel gaan zitten. De leverancier was blij dat de vraag kwam. ‘We hebben al 2 jaar een bulkwagen in de schuur staan. Maar we durven dat niet naar buiten te brengen omdat we bang zijn dat we te vooruitstrevend gevonden worden, dat de boeren dat niet willen’. Nou zegt mijn vader: ‘dan is het nu tijd om er wel mee te beginnen’.

Dus werd er voer in de bulk geleverd. Daar werden natuurlijk ook foto’s van gemaakt. Ik weet nog dat er een folder was dat ik als jochie van 6 of 7 jaar bij mijn vader stond en dat er dus voor het eerst voer in de silo geblazen werd.”

Toen Antoon en zijn broer het bedrijf overnamen in januari 1980 hadden zij ongeveer 125 melkkoeien. “Dat was voor die tijd groot. We hadden bij elkaar zo’n 50 hectaren land. En daarnaast nog zo’n 220 vleesvarkens. En een hond en 7, 8 katten. Toen hadden we geen kippen meer. We hebben heel lang vleeskuikens gehad. Die kwamen dan als eendagskuikentje. Als kippen van 6 weken oud, dan waren ze ongeveer anderhalve kilo, dan gingen ze naar de slachterij toe. Dan hadden we een week de tijd om de stal schoon te maken. Dan was de stal schoongemaakt, voorzien van nieuwe zaagsel, en de voeren waterinstallatie er weer ingebouwd en dan kwamen er weer eendagskuikentjes.”

Boerenbedrijf Grijpestein ca 1951-1961

het museum zag ik een staande melkketel maar wij hadden dus hangende melkketels. Dan werden de spenen aan de tepelbekers aangesloten. Dan moest je in de gaten houden of de koe uit was of niet. Dat is een handigheidje, na verloop van tijd weet je dat wel.

Melken

De tijd van handmelken heeft Antoon niet zelf meegemaakt. Zijn vooruitstrevende vader was een van de eersten met een melkmachine. Een van de eersten zijn brengt ook nadelen met zich mee.

“Toen de melkmachines kwamen was mijn vader een van de eersten met een melkmachine. Er kwamen al heel snel de nodige collega’s kijken terwijl de koeien nog niet gewend waren aan de melkmachine. Tegenwoordig zijn het echt precisie-instrumenten. Die melkmachines van vroeger daar scheelde nogal wat aan. Dus in het begin hebben

de koeien die dingen er nog wel eens fiks onderuit getrapt, omdat ze het niet fijn vonden om zo gemolken te worden. En als je dan net begint met een nieuwe melkmachine die nog afgesteld moet worden en dan komen de nodige collega’s kijken. De nodigen die riepen al ‘dat is niks en dat wordt niks.’

Toch is het wel wat geworden. Ik weet dat mijn ouders, en een medewerker die ze toen hadden, heel lang met 4 ketels de koeien gemolken hebben. De koe kreeg een riem over haar rug heen, die was verstelbaar met stukjes van 5 centimeter. Daar werd een melkketel aangehangen. Hier in

Ik zat nog op de mavo, toen kocht mijn vader de eerste doorloopmelkstal bij ons in de omgeving, en een ligboxenstal. Er zijn na die tijd nog verschillende Hollandse stallen gebouwd terwijl mijn vader al een ligboxenstal had. Er was een uitspraak van een boer, hij had de ligboxenstal bekeken, ‘nou .., nou .., dat hoef ik niet’. Mijn broer en ik waren nog heel wat jaartjes daar boer en ik ben nog heel wat jaartjes daar zelf boer gebleven, terwijl die boer al lang en breed met het boeren opgehouden was en zijn kinderen wat anders zijn gaan doen.”

Net als Theo de Wit vertelt Antoon ook over het melken in de wei met een weidewagen. Theo, en veel andere boeren, gebruikten voor het vacuüm dat nodig is een aparte motor omdat de trekker daarvoor niet geschikt was. Antoon heeft een ander verhaal: “Deutz had inderdaad een paar types die daar heel slecht tegen konden. Ik weet dat mijn vader een aantal Guldner-trekkers gehad heeft en die konden er in ieder geval wel goed tegen.”

Boerenbedrijf Grijpestein ca 1994-2013

Silo o.a. voor Hardelandmethode

Ruiters, hardeland en lasagnakuil

In het verhaal van Antoon komt ook het hooien aan de orde. Van vroeger tot nu is dat niet het hele verhaal. Hooien is slechts één van de manieren om gras als voer voor het vee te winnen. Dat verandert in de loop der tijd regelmatig.

Theo de Wit heeft in zijn verhaal al het nodige verteld over de manier waarop vroeger het losse hooi naar de boerderij werd gereden en daarna werd opgeslagen op de hooizolder en in de hooiberg. Dat vertelt ook Antoon. Bij Antoon thuis hadden ze bovendien een hooiblazer in de hooiberg. Die zorgde ervoor dat het hooi droog bleef om hooibroei en brand te voorkomen. Het droog maken was veel werk. Aanvankelijk gebeurt dat met de hand en had je wel een dag of 4, 5 nodig voor het een beetje fatsoenlijk droog was.

Ton Uijtewaai, een van de aanwezigen bij het verhaal van Antoon, vertelt ook nog over een andere manier om te zorgen dat het hooi goed droog was: “Met hooien, weet ik nog, zetten we het hooi op ruiters. In

de schuur hadden we altijd een bos ruiters liggen. Daar zaten ratten onder en wij speelden daar als jochies. Toen was er nog geen hooiblazer waar Antoon het over had. Je had ook nog geen verzekering en er ging wel eens een hooiberg in de fik. Dan was je al je geld kwijt. Het hooi moest dus kost wat kost goed droog zijn. Dan zetten ze het hooi op ruiters om te drogen. Dat was een driepoot met een halve meter boven de grond weer [horizontale] stokken. En dan bouwde je het hooi daarop. Dan kreeg je een klein hooibergje. Er stonden dan wel 30 kleine hooibergjes in de polder.

Ook al regende het dat maakte niet uit, er kwam ook wind onder. De stokken zaten met draad aan elkaar.” Antoon vult aan: “Een beetje een wigwam idee. Het bleef rustig een maand staan. Als het goed droog was dan ging je het halen.”

Voordat boeren overgingen naar vastgereden, al dan niet vorge-droogd gras, in lange bulten (‘kuilen’) met daarop plastic en zand of autobanden was er nog een andere manier om het gras te conserveren.

“Je had ook de Hardelandmethode¹, dat het als vers gras naar huis werd gehaald. Dan stond er bij de ronde kuilput [een ronde silo van hout of beton, ce] een machine die het deed hakselen, kort snijden. En dan ging het met stroop in de put. En dan ging er een laag zand overheen en kon het gras conserveren. Met stroop omdat de suikers de conservering bevorderen. De stroop kwam bij de voerleverancier vandaan.”

Een moderne ontwikkeling waar Antoon over vertelt is de zogeheten ‘lasagnakuil’ die vooral door grote boeren wordt aangelegd in sleufsilos. “De sleufsilos zijn wel 10-11 meter breed en 45-50 meter lang. De boer doet er in de lente een laag gras erin, halverwege de zomer komt er nog een laag gras bij. Dan komt er een laagje mais overheen en ook weer gras. En er gaat van de herfst nog wel een keer gras overheen. Dat noemen ze een lasagnakuil, een laagjes kuil.

Omdat het in de lengte ingekuuld is en van boven naar beneden weer weggehaald wordt om te voeren, wordt het in de wagen gemengd, heeft hij in de winter één constant rantsoen. Dat is voor de voervoorzichters één keer een goed rantsoen uitrekenen, voedingswaarde, welke bix past er het beste bij en dan kan hij de hele winter één constant rantsoen voeren. En dat is voor de boer ideaal en voor de koeien ideaal.”

¹ Over de Hardeland methode zie ook <http://www.webringreestdal.nl/dewijk/hardeland.html>

Vakantie

Vakantie nemen terwijl je een boerenbedrijf runt, was en is niet vanzelfsprekend. Naar aanleiding van een vraag vertelt Antoon daarover: “Sinds ik getrouwd ben, ondertussen dik 32 jaar geleden, heb ik altijd gezegd, ik wil minimaal een midweek per jaar wegwezen. Je kunt wel zeggen, je blijft thuis en je hebt het even goed. Als je op een boerderij niet weggaat, heb je geen vakantie want dan blijf je toch bezig. Tot op de dag van vandaag heb ik nog collega’s die daarvoor de moeite niet nemen en die thuisblijven.

Je moet altijd iets regelen en je hebt dubbele kosten. Je moet vervanging regelen en durf jij je bedrijf van een paar miljoen over te dragen aan een ander? Dan moet je echt wel een knopje omzetten.

Ik heb heel lang twee man gehad in Schalkwijk waarvan ik zei: de een komt op zaterdagmorgen altijd melken en voeren, de ander op zaterdagmiddag, omdat ze het leuk vonden. Daar betaalde ik ze dan voor.

En aan die mensen vroeg ik eerst “kunnen jullie dan op die tijd voor mij melken en voeren?” Want als dat niet kon, plande ik mijn vakantie niet. Eerste kwaliteit melk wordt het beste betaald. Als je geen eerste kwaliteit melk hebt, of je hebt een keer penicilline in de melk, dan wordt je gigantisch afgestraft door de fabriek. En dan kost jouw vakantie niet jouw vakantie en de vervanging maar dan kost het je een paar keer een maandsalaris.”

Hooigrijper waarmee het losse hooi van de wagen in de hooiberg werd gehesen

Als de vertrouwde vervangers het bedrijf niet kennen dan sta je als boer voor het dilemma of je een andere vervanger gaat zoeken of dat je niet op vakantie gaat. Dat pakt wel eens verkeerd uit. Voor een (korte) vakantie kreeg Antoon een keer een vervanger via de Bedrijfsverzorging. Dat was geen succes. Vanaf zijn vakantieadres moest Antoon toen extra hulp regelen.

Regelgeving

De regelgeving komt uiteraard ook aan de orde. “Maar de regelgeving! Met de fosfaat-toestanden. Daar hebben ze 15 jaar, misschien wel 20 jaar mee aangemodderd in Den Haag. En uiteindelijk wist je nog niet goed waar je aan toe was.

Stikstof, weer hetzelfde verhaal. Er gaan al weer verschillende kabinetten overheen en er durft er niet één een knoop door te hakken, terwijl je weet dat er wat boven je hoofd hangt. Die onzekerheid is gewoon funest om lekker te werken. Tenminste, in mijn beleving.”

Mooi leven

Antoon heeft het boerenwerk altijd met plezier gedaan. Ook nu hij als deeltijdboer meer tijd beschikbaar heeft om bij anderen te werken. Antoon zegt daarover: “Ik heb het werk altijd met plezier gedaan. Ik vind het nog steeds mooi werk. Ik doe nog steeds dat soort werk. Op dit moment help ik een collega met peren plukken. Donderdagavond om kwart over 8 werd ik opgebeld door de baas van mijn zoon, die een landbouw loonbedrijf heeft. ‘Heb je morgen even tijd om te komen schudden’. Want ik heb een vrij brede schudder, dat zijn er niet zo heel veel. Dus ik heb nog even gebeld ‘komt het morgen bij het perenplukken gelegen als ik er niet ben’.” <<

Column

Op de zolder van het museum in Schalkwijk vond ik een paar oude *Libelles* uit 1955. Heerlijk om daar doorheen te bladeren en je te verbazen over de wereld die geschetst wordt, vooral in de redactionele stukjes en de advertenties.

In 1955 wordt de waterstofbom in productie genomen. Maar voor de lezeressen van *Libelle* zijn andere zaken veel belangrijker. De redactie schrijft: 'Er is een kleine revolutie gaande op rokkengebied en natuurlijk is *Libelle* er als de kippen bij om u over deze opzienbarende omwenteling in te lichten. Het komt er in grove lijnen op neer dat u voortaan plissérokjes kunt dragen waarvan de plooien er met geen mogelijkheid uit te krijgen zijn, terwijl ze er vroeger juist met geen mogelijkheid in te houden waren. Een uitvinding die we veel belangrijker en ook menslievender vinden dan de ontdekking van dat splitsbare atoom. Daar heb je maar narigheid van en een goedsittend, kreukvrij plooirokje brengt zon in een vrouwenbestaan.'

In de advertenties van toen herkennen we veel van de huidige tijd. Er zijn veel advertenties om wasmiddelen aan te prijzen: 'Omo, voor de schoonste was van uw leven. Het moderne Omo kent het geheim van de dubbele waskracht. Omo wast én vlekkeloos én zuiver wit.'

We zijn allemaal voortdurend verkouden en VapoRub claimt: 'In 104 landen wrijven miljoenen moeders verkoudheid weg met Vicks VapoRub – dat twee generaties lang doeltreffend gebleken is. Steeds meer Nederlandse moeders zoeken nu ook haar heil bij deze beroemde behandeling!'

Make-up en huidverzorging staan boven aan de lijst. 'Cadum, de meest verkochte toiletzeep in Frankrijk. U zult verrukt zijn over het heerlijke Franse parfum van Cadum. Koop zo'n verrukkelijk stuk zeep en u zult begrijpen, waarom de chique Franse vrouwen de voorkeur geven aan Cadum.'

'Steek er nog een op'

Marianne Daems

Andere advertenties kunnen onze goedkeuring niet meer wegdragen. Wat dacht u van deze: 'De sigaar is aan de winnende hand!' De vrouw kijkt glimlachend naar haar man en zegt: 'Je zit er zo gezellig bij, en er gaat zo'n rust van je uit, en die sigaar ruikt zo heerlijk. Weet je, daar ben ik juist blij om: sinds je sigaren rookt ben je veel rustiger geworden! En zo is het ook. Wanneer een man een sigaar opsteekt, geniet van het verrukkelijke aroma, dan glijden zorgen en muizenissen van hem af. Hij voelt zich rustig en zeker en komt weer tot zich zelf. Daarom ziet een vrouw het zo graag dat haar man sigaren rookt.'

Ik denk niet dat we tegenwoordig een man zullen aanraden een sigaar op te steken, hij kan beter een wandelingetje gaan maken. <<

Penningmeester

Mededeling van de penningmeester over de jaarlijkse bijdrage

Bij dit nummer van *Nieuws over Oud* zit een brief met het verzoek om de jaarlijkse bijdrage te betalen. De jaarlijkse bijdrage is nog steeds € 15,00.

Graag overmaken naar banknummer NL 56 RABO 0357 5155 36 ten name van de *Stichting Archeologie en Historie*. Wel graag met vermelding van de naam die bij ons bekend is plus uw donateurnummer. Het donateurnummer staat in uw brief vermeld eventueel ook op de envelop. We hebben immers meerdere donateurs met dezelfde naam. Het komt ook regelmatig voor dat degene die betaalt een andere naam heeft dan bij ons bekend is.

Heeft u vragen over de jaarlijkse bijdrage of wilt u een naams- of adreswijziging doorgeven dan graag een mail naar

schalkwijks.museum.adm.@outlook.com.

Alvast onze hartelijke dank.<<

Voor paal staan (3)

Ben van der Werf

Ik beloofde in de vorige Nieuws over Oud u op de hoogte te houden van de ontwikkelingen rondom de Provinciale Grenspalen aan de Trip. Een korte update.

Anke Beisterveld, beleidsadviseur Cultuurhistorie van de gemeente Houten, wist mij eind vorig jaar het volgende te melden:

Er is informatie ingewonnen over de manier waarop de grenspalen beschermd kunnen worden bij de *Adviseur Ruimtelijk Erfgoed én Coördinator Monumenten & Cultuurhistorie van Mooi Sticht*. Deze adviseur gaf aan dat de enige juridische wijze om de grenspalen te beschermen is door ze als gemeentelijke monumenten aan te wijzen. Bij een gemeentelijke monumentstatus komt ook de instandhoudingsverplichting bij de eigenaar, waar de gemeente op kan handhaven.

Het aanwijzen tot gemeentelijk monument is een heel juridisch proces met bezwaartermijnen en staat op de planning voor 2025. Tot die tijd informeren we de eigenaren van de gronden waarop de grenspalen staan over dit voornemen per brief. Daarbij verzoeken we hen ook om tot die tijd de palen zoveel mogelijk te beschermen (oplekken met maaien, gras erom heen weghalen, oogje in het zeil houden).

Een stap in de goede richting, maar... we zijn er nog niet. <<

Mussertpaal aan de Trip

De eerste Nieuwhoff

Wim Nieuwhoff, Nieuwegein

In de landelijke gemeente Tull en 't Waal heeft zich in 1819 de eerste Nieuwhoff gevestigd. Bij het uitpluizen van mijn stamboom kwam ik Servaas Nieuwhoff tegen, mijn oudvader en dit is de stamvader van alle Nieuwhoff's in Tull en 't Waal die er daarna hebben gewoond en zijn begraven en die er nog wonen. Servaas Nieuwhoff had een bewogen leven vol liefde en verlies. Hij trouwde vier keer en kreeg in totaal zes kinderen.

Het verhaal over de eerste Nieuwhoff in Tull en 't Waal begint bij *Servaas Nieuwhoff*, de oudvader van de schrijver, die geboren werd op 26 april 1793 in Den Haag. Hij was de zoon van *Gerrit Nuhoff* en *Elisabeth Homburg* en werd later timmerman. Servaas hoefde niet in militaire dienst omdat hij als kostwinner fungeerde voor zijn moeder en broers en zussen want zijn vader was op 41-jarige leeftijd overleden. Volgens de militie-inschrijving woonde hij in ieder geval tot 1816 in Rotterdam. Hij trouwde met *Geertruij Holl* die ook in Den Haag was geboren op 24 september 1819 en zij vestigden zich in Tull en 't Waal waar de ouders van Geertruij woonden aan waarschijnlijk de Strijpweg. Haar vader was een redelijk welvarende landbouwer in 't Waal die op 10

januari 1819 overleed, waarbij hij zijn enige dochter een hofstede met boomgaard en griend plus een geldbedrag van f 117 naliet. Dit komt tegenwoordig neer op ongeveer € 2370. Dit was een goede start voor Servaas en Geertruij. Ondanks de goede start van hun huwelijk kregen ze geen kinderen en Geertruij overlijdt jong op 36-jarige leeftijd op 12 september 1836 en Servaas bleef kinderloos achter.

Zijn tweede huwelijk was met *Anna Willemse* op

4 november 1836, slechts twee maanden na de dood van zijn eerste vrouw Geertruij! Het paar kreeg twee kinderen, Gerrit en Pieter Dirk. Helaas overleed Anna op 34-jarige leeftijd na de waarschijnlijk moeilijke geboorte van hun tweede kind op 23 oktober 1841.

Jan en Mar van der Kleij

Gerrit, hun oudste zoon, werd geboren in Tull en 't Waal in 1837 en werd schipper op de tjalk 'Op hoop van zegen'. In 1867 trouwde Gerrit op 30-jarige leeftijd in Utrecht met *Trijntje Pama* en ze kregen vier kinderen, waarvan drie op jonge leeftijd overleden tijdens hun reizen. Pieter Dirk, hun jongste kind, stierf als zuigeling van 9 maanden op 5 april 1842 in Tull en 't Waal, nadat zijn moeder was overleden.

Na vijf maanden trouwde Servaas voor de derde keer op 30 maart 1842 met *Belia van den Hof*, mijn oudmoeder. Belia was geboren in Ochten in 1806 en overleed op 47-jarige leeftijd in Tull en 't Waal. Samen kregen ze vier kinderen, Servaas, Hendrik, Arnoldus en Eliza Jacobus. Het leven van Servaas en Belia Nieuwhoff was er een vol verdriet en tegenslag, maar ook van liefde en toewijding.

Servaas werd op 12 april 1843 geboren in Tull en 't Waal als zoon van *Servaas Nieuwhoff* en *Belia van den Hof*. Hij trouwde met *Geertje Hardeman* en werd Dijkopzichter in Wijk bij Duurstede. Op 15 augustus 1922 overleed hij op 79-jarige leeftijd. Het leven van Servaas en Geertje was echter niet makkelijk. Het echtpaar kreeg maar liefst 15 kinderen, waarvan er maar 7 levend geboren werden. De overige 8 kinderen kwamen levenloos ter wereld. Dit moet een enorme emotionele belasting zijn geweest voor Servaas en Geertje. Hun dochter Aartje overleed op 18-jarige leeftijd in 1893. Ondanks deze tragedie gaven Servaas en Geertje niet op.

De familie Nieuwhoff bij de eerste steen van de herbouw van het huis aan de Waalseweg 45. Links van de steen Cornelia van der Kleij (een zus van Jan van der Kleij) en Willem Nieuwhoff. Rechts van de steen Minks Nieuwhoff en Jans Nieuwhoff. Het jongetje links is Gerrit Nieuwhoff (zoon van Willem)

Een ander opmerkelijk figuur in het gezin Nieuwhoff was Arnoldus, geboren op 22 november 1847 in Tull en 't Waal. Hij was getrouwd met *Metje de Ruijg*, de zus van *Geertje de Ruijg*, mijn overgrootmoeder. Arnoldus en Metje kregen maar liefst 9 kinderen, waaronder Belia, Menks, Servaas, Geertruida, Arnoldus, Metje, Jacoba, Willem Hendrik en Hendrik.

Het gezin Nieuwhoff kende ook tragische verhalen, zoals dat van *Eliza Jacobus Nieuwhoff*, geboren op 25 januari 1851 in Tull en 't Waal. Hij was schippers-

De familie Nieuwhoff bij het huis aan de Waalseweg 47

knecht en verdronk op jonge leeftijd. Zijn lichaam spoelde aan in Strijen (Zuid-Holland) en de akte werd opgemaakt in juni 1879.

Servaas en Belia hebben een meisje van 26 jaar genaamd *Johanna Kal* in huis, geboren 29 december 1823 of 24 dat is niet duidelijk. Zij is in verwachting en bevalt in het huis van Servaas en Belia van een zoon Stephanus op 20 juni 1851. De vader is onbekend en Servaas geeft het kind aan zoals uit de geboorte-akte blijkt en bij de geboorte-akte staat een opmerking 'vader 58 jaar en van beroep timmerman', Servaas soms? Na ruim 5 maanden overlijdt het kind en Servaas doet de aangifte. *Johanna Kal* vertrekt weer naar Rotterdam waar ze vandaan kwam.

Op 63-jarige leeftijd trad Servaas voor de vierde keer in het huwelijk met *Fransina Middelloop*, die op dat moment 35 jaar oud was en geen beroep had. Servaas overleed uiteindelijk op 76-jarige leeftijd op 4 april 1870 in Tull en 't Waal waar hij ook begraven werd op de N.H.-begraafplaats. Na zijn overlijden keerde Fransina terug naar haar geboorteplaats Everdingen.

Fransina Middelloop werd geboren op 7 februari 1821 en stierf op 5 juli 1907, op 86-jarige leeftijd, in Everdingen. Over haar leven is verder niet veel bekend, maar Servaas' levensloop roept wel vragen op. Hij werd geboren in Den Haag en vertrok als vrijgezelle timmerman naar Tull en 't Waal. Hij liet in Rotterdam zijn alleenstaande moeder ach-

De familie Nieuwhoff

ter met kinderen voor wie hij de kostwinner was, zoals blijkt uit zijn militie-inschrijving.

Servaas trouwde voor het eerst met Geertruij, die op 36-jarige leeftijd overleed in 1836. Kort daarna trouwde hij met Anna, die in 1841 overleed. In 1842 trouwde hij met Belia en na haar overlijden in 1853 trouwde hij met de veel jongere Fransina in 1856.

Er vond ook een executieverkoop plaats op 25 maart 1853, waarbij een huis met schuren, boomgaard en weiland werd geveild met een startwaarde van f 1500. Dit wijst erop dat Servaas niet onbemiddeld was en ik vermoed dat dit de erfenis van Geertruij was, want toen hij in Tull en 't Waal kwam wonen met Geertruij had hij immers geen bezittingen. De reden waarom alles geveild werd is mij niet bekend.

Opvallend is dat Servaas kennelijk geen of weinig contact had met zijn familie in Rotterdam en ook geen binding voelde met hen. Bij het huwelijk met *Anna Willems* verklaarde hij zelfs dat hij niet wist wanneer en waar zijn moeder was overleden.

Servaas zelf overleed op 76-jarige leeftijd. Zijn leven was gevuld met liefde voor zijn vier vrouwen en hun kinderen, maar ook met veel verlies en verdriet door de dood van zijn geliefden. Toch zorgden zijn kinderen en hun nakomelingen voor een blijvende erfenis van zijn leven. Al met al roept Servaas' levensloop vraagtekens op maar één ding is zeker: hij hield van jonge vrouwen, en zij kennelijk ook van hem! <<

Een Tiffany-lamp

Ben van der Werf

Ik wist niet eens wat ‘Tiffany’ was, maar de eigenaar van de lamp wist het me te vertellen: Tiffany is een glaskunst-techniek ontstaan rond 1890. Deze techniek is uitgevonden door de Amerikaan Louis Comfort Tiffany, een van de grootste glaskunstenaars ter wereld. Nu is iedereen zélf in staat om deze kunst te leren én te maken.

Of ik iets meer over de schemerlamp te weten kon komen? Ik ging mijn best doen. Na de lamp gefotografeerd en bestudeerd te hebben, plaatste ik een bericht op de Facebook-pagina *Schalkwijk in Woord en Beeld* en dat leverde de nodige reacties op. Van Schalkwijkers die ook over zo'n lamp beschikten of wisten te vertellen waar zij de lamp hadden gezien tot een Schalkwijker die de bijbehorende papieren in zijn bezit had. Hij stuurde ze wel even op. Na bestudering van de paperassen én de schemerlamp kwam ik het volgende te weten:

- uitgave *Atelier Decor Art* uit Breda;
- strikt beperkte oplage van 50;
- ontwerpen en het 18-karaats goud zijn op meer dan 570 graden in het glas ingebrand;
- ontwerpen: 't Wapen van Schalkwijk; de Nederlands Hervormde kerk; het Kruisgebouw

en de (wat vreemd vorm gegeven) Rooms Katholieke kerk; bij de schemerlamp behoorde een echtheidscertificaat. Onder de aangeboden lamp vond ik het certificaat terug: 3/50 stond er op.

Potentiële kopers werden via een huis-aan-huis verspreide folder benaderd. De lamp kostte € 149 en dan kwam er nog

eens € 7,50 aan verpakings- en verzendkosten bij. De lamp is in 2005 geproduceerd. Tot 8 mei 2007 konden belangstellenden voor een lamp intekenen.

Ik vond een vergelijkbare lamp op de website van *Woerkums-hoekske*. Woerkum of te wel Woudrichem is gelegen onder Gorkum en bóven Breda. Ik heb gevraagd of zij aanvullende informatie konden geven. Jawel, dat konden zij. Het bedrijf *Atelier Decor Art* bestaat niet meer.

Er waren overigens meer vergelijkbare acties: glas in lood raampjes, kopjes en schoteltjes, bordjes en zelfs klokken.

Tot zover het resultaat van mijn zoektocht. Hoe de eigenaar aan zijn schemerlamp was gekomen? Gevonden in een container en met toestemming meegenomen! <<

Twee gemeentes

Christ Essens

Inmiddels al weer 9 jaar geleden had ik een gesprek met Piet Heijmink Liesert over verschillende onderwerpen uit de geschiedenis van Schalkwijk. Eén van de onderwerpen waar Piet over vertelde was het functioneren van de voormalige gemeentes Schalkwijk en Tull en 't Waal en de fusie met Houten per 1 januari 1962.

Piet vertelde daarover vanuit zijn eigen waarneming als ambtenaar op de secretarie van beide gemeentes. Samen met twee van zijn vier collega's (Dirk Wieman en Wim van Giezen) ging Piet mee naar de fusiegemeente Houten. Hij was onder andere van 1 januari 1962 tot 23 januari 1981 raadsnotulist. Vanaf 1 januari 1972 was Piet chef *Interne Zaken* om op 1 april 1996 met pensioen te gaan.

Onderstaande tekst is afkomstig uit het verslag dat ik van het gesprek heb gemaakt.

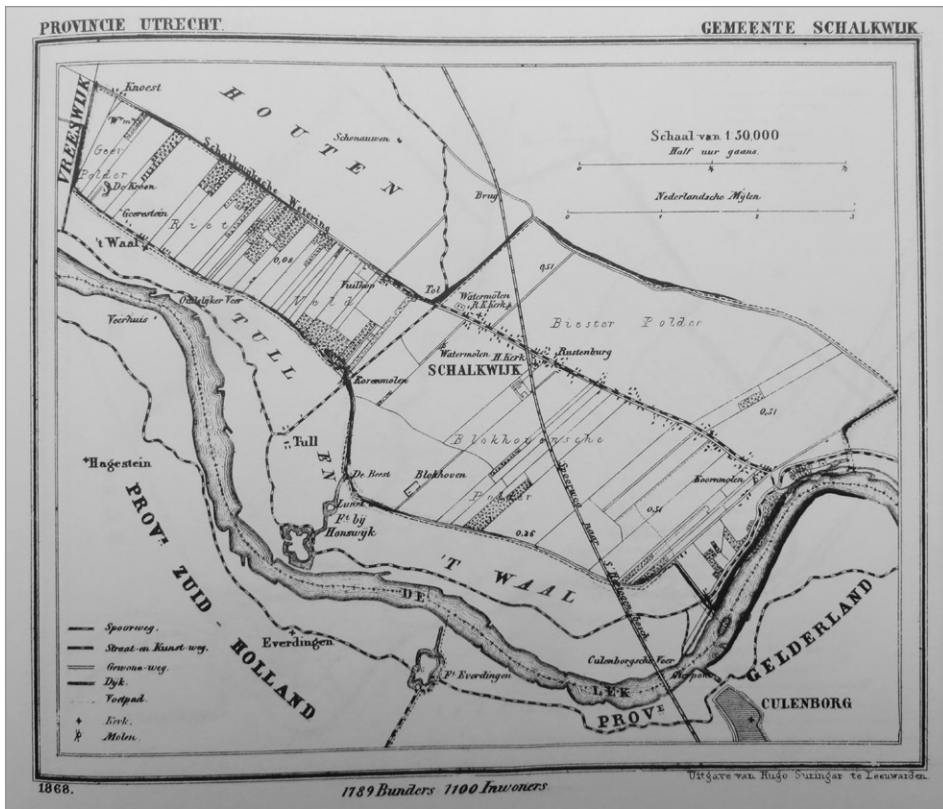
De secretarie van beide gemeenten was in Schalkwijk. De ambtenaren kwamen overal vandaan (onder andere uit Zwolle en Brabant) behalve uit beide dorpen. Zij waren niet altijd op de hoogte van wat er leefde in beide dorpen.

Tull en 't Waal'ers waren niet altijd te spreken over Schalkwijkers. Men vond hen 'hooghartig'. De 'hooghartigheid' van de Schalkwijkse bevolking heeft een historische achtergrond. De kolonisten die in de 12de eeuw de ontginning van het latere Schalkwijk uitvoerden, kwamen (naar wordt aangenomen) uit Oost-Friesland. Dit gebied ligt in het noorden van Duitsland en wel in het Bondsland. Neder-Saksen. Om mensen uit dit gebied over te halen om de ontginning uit te voeren, werd bepaald dat degenen die dat deden vrije ingezetenen werden. Dat was in tegenstelling tot de horigen, ofwel de onvrije inwoners van de dorpen rondom het in de 12de eeuw gestichte Schalkwijk. Die horigen waren immers ondergeschikt aan hun heer en meester. Het is dus niet zo verwonderlijk dat Schalkwijkers zich zelfbewust zijn gaan gedragen, een opstelling die min of meer nooit is overgegaan.

Deze zelfbewustheid wordt door anderen vaak uitgelegd als een vorm van hooghartigheid.

De aard van die mensen is tegenwoordig nog terug te vinden bij vele Schalkwijkers. De vroeger in Schalkwijk werkzame ambtenaren hebben zich kennelijk wat aan deze aard aangepast. Vooral vroeger zei men dat je Schalkwijker werd door Schalkwijker te willen zijn.

De gemeenten Schalkwijk en Tull en 't Waal kenden wel de regels die vanuit Den Haag voorgeschreven werden. Aan de uitvoering daarvan schortte het wel eens. De controle door het Rijk en de provincie liet vroeger wel eens te wensen over. Dit was ook zo met de archivering. Deze was voor veel onderwerpen gebrekkig, soms mede ingegeven door plaatsgebrek in de archiefruimte.

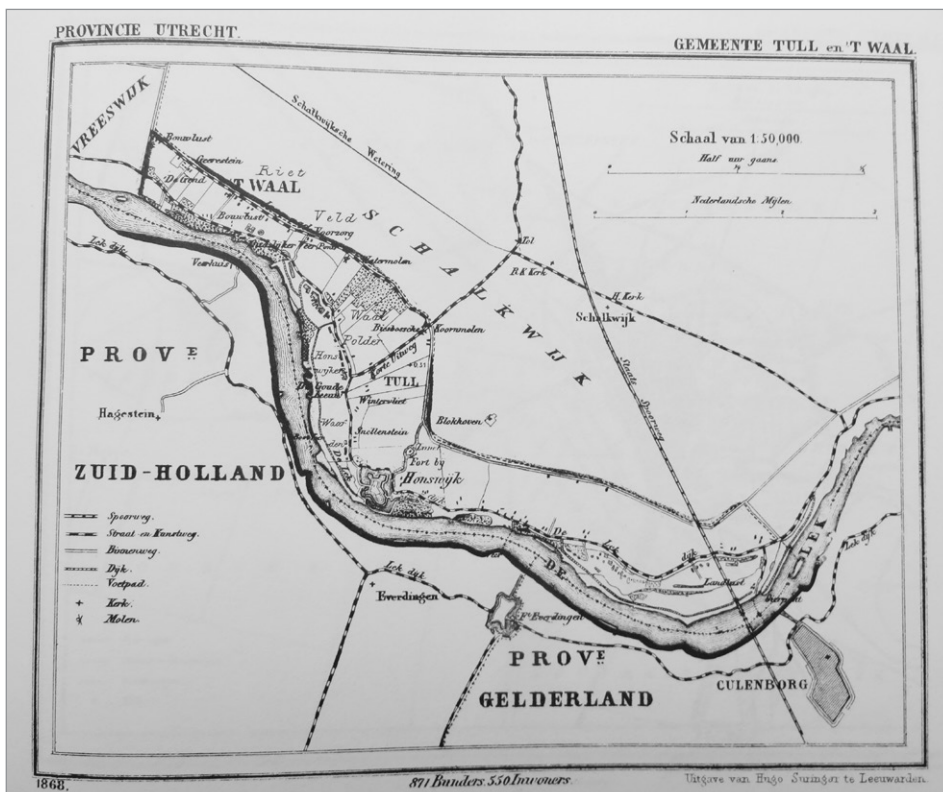

Op de datum van de samenvoeging van de drie gemeenten op 1 januari 1962 waren de burgemeester en de gemeentesecretaris (die dat zowel van Schalkwijk als Tull en 't Waal waren) al overleden. Twee van de vijf ambtenaren wilden de samenvoeging niet meemaken.

De samenvoeging werd niet ervaren als een samenvoeging maar als annexatie. Dat bleek onder andere uit het beleid van de gemeente Houten om voortaan ook de adressen in Schalkwijk en Tull en 't Waal te voorzien van de plaatsnaam Houten. Dat wijzigde pas met de invoering van de postcode in Nederland in 1977. Deze code betreft woongebieden en geen gemeenten.

Jan van Oostrom uit 't Goy (van de voormalige gemeente Houten) en Co den Hartog (uit het gebied van de voormalige gemeenten Schalkwijk en Tull en 't Waal) waren vanaf de samenvoeging wethouder. Later werden dit Gijs Jonkers (protestant) en Jan Vulto (katholiek).

De gemeente Houten kende tot aan de komst van burgemeester Bransen een zwakke organisatie, burgemeester en gemeentesecretaris. Sommige raadleden maakten de enveloppe met stukken pas tijdens de vergadering open. De wethouders botsten wel eens met elkaar.

Gesprek op 18 februari 2015.
De tekst is destijds uiteraard ter goedkeuring voorgelegd aan Piet.

<<

Tentoonstellingen 2024

Christ Essens

Museum Dijkmagazijn De Heul is het dorpsmuseum van Schalkwijk en Tull en 't Waal. Het museum is een historisch museum en beperkt zich niet tot een bepaalde periode. Als het interessant of waardevol is, dan is het een tentoonstelling waard. De onderwerpen van de tentoonstellingen zijn daarom zeer divers. In 2024 is er daarom van alles te zien.

Mensen en monumenten (mei 2024 t/m oktober 2024)

Schalkwijk en Tull en 't Waal kennen samen meer dan 200 vermeldingen van Rijks- of gemeentelijke monumenten. Dat betekent dat we geen tentoonstelling kunnen maken over dé monumenten in beide dorpen. We gaan daarom een selectie laten zien. In ieder geval zijn er foto's en korte beschrijvingen van de gekozen monumenten te zien.

Monumenten zijn ook om in te wonen en/of te werken. Daarom proberen we ook iets te vertellen over hoe de huidige bewoners of gebruikers het monument ervaren.

De tentoonstelling is nog volop in voorbereiding maar we

kunnen al vast een tipje van de sluier oplichten:

- Boerderijen zijn er in allerlei soorten. Zo zijn er langhuisboerderijen (bijvoorbeeld de *Helenahoeve*) en dwarshuisboerderijen (bijvoorbeeld veerhuis-cafe-boerderij *Landlust* en de verdwenen boerderij aan de Lagedijk).
- De drie monumentale kerken komen uiteraard aan bod: De hervormde kerken van Schalkwijk en Tull en 't Waal en de katholieke Heilige Michaelkerk in Schalkwijk. Over deze kerken is veel materiaal, daaruit maken we natuurlijk ook een selectie. In ieder geval zal er een grote maquette van de Michaelkerk te zien zijn en foto's van de toren van de kerk op de Brink uit de jaren vijftig van de vorige eeuw.

Toren van de NH kerk op de Brink in 1948

Woonstoren van de *Ridderhofstad Vuylcop*

- Monumentaal zijn ook de huisjes van de 'Langstraat'. Deze staan sinds meer dan 100 jaar op de Brink in Schalkwijk.

- Militaire monumenten uit de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn er volop te zien. Het meest bekend is natuurlijk *fort Honswijk*. We besteden echter vooral aandacht aan het *Werk aan de Korte Uitweg*. Zo weten we dat er voor het met de hand heien van twee proefpalen van de fundering in 1876 twee dagen en meer dan 20 heiers nodig waren.

- In beide dorpen waren verschillende kastelen en ridderhofsteden. Van de meeste zijn alleen overblijfselen in de vorm van prenten of archeologische vondsten overgebleven. Van de *Ridderhofstad Schalkwijk* hebben we vondsten en een maquette in de vaste tentoonstelling. Uiteraard besteden we ook aandacht aan de woonstoren van de *Ridderhofstad Vuylcop* die al meer dan 700 jaar aan het Neereind staat. En ook aan Bernard Heijman, de man die ervoor zorgde dat de woonstoren werd gerestaureerd.

- Op de monumentenlijsten staan verder woonhuizen, hekken, voorheen openbare gebouwen (zoals het *brandspuithuisje* en het *arrestlokaal* aan het Overeind), bruggen, enkele graven en gebouwen en palen die vertellen over de waterschapgeschiedenis.

We zullen ook wat aandacht besteden aan inmiddels verdwenen monumentale gebouwen.

Opdat wij niet vergeten (vanaf september 2024).

In september start de viering van 80 jaar vrijheid. Onze dorpen werden pas in mei 1945 bevrijd maar de operatie *Market Garden* van september 1944 was ook hier te merken. Denk aan bombardementen en beschietingen op de spoorlijn en de spoorbrug.

In *Market Garden* moesten de grote rivieren overgestoken worden. De Waaloversteek bij Nijmegen was gepland. Na dagenlange gevechten werd het op 25 september duidelijk dat de geallieerde posities ten noorden van de Rijn onhoudbaar waren.

Bij Oosterbeek staken duizenden militairen daarom de Rijn over naar het zuiden. Een groot aantal militairen verdronk daarbij.

Tussen november 1944 en april 1945 werden in de uiterwaarden in totaal zes verdronken militairen gevonden. Aan hen besteden we aandacht, opdat wij niet vergeten.

Dijkdoorbraken en obligaties (vanaf november 2024).

Wat hebben dijkdoorbraken en obligaties met elkaar te maken? Bij de start van de aanleg van de Lekdijk vanaf Amerongen tot Schoonhoven in 1322 niets. Dat gebeurde op gezag van Graaf Floris IV en bisschop Otto III en op kosten van de landbezitters die profiteerden van de dijk.

In de 17e eeuw waren er diverse dijkdoorbraken waarvoor (veel) meer geld nodig was. Het *Hoogheemraadschap van de Lekdijk Bovendams* kwam op het idee om daarvoor obligaties uit te geven. Die brengen nu nog steeds rente op.

De geplande tentoonstelling besteedt aandacht aan de strijd tegen het water van *Hoogheemraadschap Lekdijk Bovendams* en haar opvolgers.

80 jaar bevrijding (vanaf april 2025)

In de tentoonstelling zullen we aandacht besteden aan het laatste oorlogsjaar en de uiteindelijke bevrijding op 7 mei. Dan rijden Canadese tanks over de Lekdijk van Amerongen naar Honswijk.

De capitulatie van de Duitse troepen in Nederland trad officieel in werking op 5 mei om 8:00 uur. De geallieerden waren toen uiteraard nog niet overal aanwezig. Duitse militairen bleven daar gewapend achter. Dat leidde op verschillende plaatsen tot misverstanden en schietpartijen met het verzet. Op 6 mei 1945 wordt Jan van Dijk op de Schalkwijksebrug door een Duitser neergeschoten. Hij zag dat een Duitse soldaat een fiets meenam en als voormalig Nederlands soldaat wilde hij ingrijpen.

Vaste opstelling in beweging

Archeologie

Grote delen van Schalkwijk en Tull en 't Waal zijn pas vanaf de 12de eeuw ontgonnen. Toch was er op de hoger geleden gebieden al veel eerder bewoning. Daarom hebben we in het museum een aantal vitrines van archeologische vondsten uit de Romeinse tijd en eerder. En natuurlijk van het *Kasteel van Schalkwijk* en boerderij *De Knoest*. In de loop van het jaar gaan we de opstelling vernieuwen. Houd de website in de gaten!

Muurschildering in het Werk aan de Korte Uitweg

Ridderhofstad Schalkwijk. Prominent aanwezig in de vaste tentoonstelling is de grote maquette van het *Kasteel van Schalkwijk*.

Selectie uit de collectie

Als dorpsmuseum krijgen we regelmatig voorwerpen aangeboden die in het verleden zijn gebruikt in Schalkwijk of Tull en 't Waal. Als dat een beetje past (ook kwa omvang) nemen we die graag op in onze collectie.

Inmiddels hebben we meer dan 1.500 voorwerpen in onze collectie. Dat helpt ons bij het samenstellen van onze tijdelijke tentoonstellingen. Een ander klein deel laten we zien in een speciaal hoekje in ons museum. De spullen die daar te zien zijn hebben geen verband met elkaar. In de loop van het jaar gaan we ook die opstelling vernieuwen.

Schoenmakerij Baas

(tot en met augustus 2024)

Inmiddels al weer enkele jaren te zien is de 'werkplaats' van schoenmakerij Baas. Samengesteld met allerlei originele voorwerpen uit de werkplaats. Deze is nog tot en met augustus te zien. Daarna gaan de voorwerpen weer in de opslag. <<

Colofon

Jaargang 30

Nummer 59

april 2024

NIEUWS OVER OUD is een uitgave van de Stichting Archeologie en Historie Schalkwijk en Tull en 't Waal. Het verschijnt twee maal per jaar en wordt gratis toegezonden aan donateurs van de Stichting. De jaarlijkse minimumbijdrage vanaf 2023 is € 15,00. Bankrekening NL56 RABO 0357 5155 36 ten name van de Stichting Archeologie. Vermeld daarbij ook uw donateursnummer. Onze administratie is bereikbaar via schalkwijks.museum.adm.@outlook.com

Het museum is geopend op de laatste zondag van de maand (behalve in december) van 11.00 tot 16.00 uur of op verzoek. Contactpersoon museum: Wim van den Heuvel 030-6012524

*Redactie: Christ Essens en Ben van der Werf, Biesterlaan 8,
3998 KK Schalkwijk, info@museuminschalkwijk.nl
en 06-22562996.*

*Vormgeving van dit nummer:
FEL, Schalkwijk*

De Stichting Archeologie en Historie Schalkwijk en Tull en 't Waal aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor de inhoud van de artikelen. Die berust bij de auteur van een stuk. De Stichting heeft ernaar gestreefd de rechten op de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Diegenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de Stichting wenden.

Belangstelling voor de plaatselijke historie en oude voorwerpen!

Bestudeer oude foto's

Wat is dit en hoe oud is het?

Bezoek dan Dorpsmuseum Dijkmagazijn De Heul

Provincialeweg 70, Schalkwijk

geopend: elke laatste zondag van de maand (behalve in december)

11.00 - 16.00 uur

of word medewerker